

การจัดการเรียนรู้การสนทนาทักทาย “สวัสดีคุณครู”
ด้วยภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง
Learning Management for Thai
as a Second Language: Greetings

(Received: Nov 26, 2018 Revised: Oct 17, 2019 Accepted: Nov 25, 2019)

ภัคดีมา เพชรพิศาล¹

Pakteema Phetpisal

กิตตินนท์ สุขสนาน²

Kittinon Suksanan

จอมขวัญ สุทธินนท์³

Jomkwan Sudhinont

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งนำเสนอการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติเรื่อง “สวัสดีคุณครู” ในประเด็น ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้การสนทนาทักทาย “สวัสดีคุณครู” ด้วยภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองแบบเน้นประสบการณ์ การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนชาวต่างชาติรู้จักการกล่าวทักทาย “สวัสดีคุณครู” ตามแบบวัฒนธรรมไทย การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนชาวต่างชาติ

---

¹นักศึกษาลัทธิศาสตร์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาและภาษาไทยประยุกต์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

²นักศึกษาลัทธิศาสตร์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาและภาษาไทยประยุกต์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

³อาจารย์ ดร. ประจักษ์ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

รู้จักโครงสร้างบทสนทนาในการกล่าวทักทาย “สวัสดีคุณครู” และการกล่าวทักทายบุคคลอื่น ๆ ในสังคมไทย อันสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้เป็นกลวิธีของผู้สอนที่สามารถออกแบบให้ผู้เรียนเกิดความรู้อย่างเป็นพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย (พฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับสติปัญญา) แสดงออกถึงการเกิดการเรียนรู้ซึ่งเป็นพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย (พฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงาน) และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ซึ่งเป็นพฤติกรรมด้านจิตพิสัย (พฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับจิตใจ) การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติย่อมแตกต่างจากการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาแรกสำหรับผู้เรียนชาวไทย เนื่องจากการได้ภาษาแรกของคุณคนเป็นแบบการรับจากประสบการณ์ตรง (Active) โดยเรียนรู้และเลียนแบบจากบุคคลแวดล้อมที่ใกล้ชิดในวัยก่อนเข้าโรงเรียน และเมื่อเข้าโรงเรียนจึงค่อย ๆ ปรับของใหม่เข้ากับของเดิมไปเรื่อย ๆ ในขณะที่การได้ภาษาที่สองของคุณคนมักเป็นการเรียนรู้แบบรับข้อมูล (Passive) โดยเรียนรู้จากการที่เจ้าของภาษาบอก สอน หรืออธิบาย อีกทั้งวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองมักเป็นไปเพื่อให้ชาวต่างชาติสามารถสนทนาสื่อสารกับสมาชิกของสังคมเจ้าของภาษาไทยได้ ผู้สอนจึงจำเป็นต้องออกแบบแผนการสอนโดยตั้งวัตถุประสงค์ปลายทางให้ผู้เรียนชาวต่างชาติสามารถสนทนาสื่อสารได้ตามขอบเขตของบทเรียนแต่ละครั้ง โดยเริ่มต้นบทเรียนจากการจัดการเรียนรู้การสนทนาที่ผู้เรียนชาวต่างชาติมีโอกาสได้ใช้ทันทีในชั้นเรียนขณะที่ผู้สอนสอน เช่น บทเรียนการสนทนาทักทายเรื่อง “สวัสดีคุณครู” ซึ่งจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง และบทบาทสมมติ อันเป็นการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนชาวต่างชาติมีประสบการณ์การใช้ภาษาไทย และสามารถสนทนาทักทายด้วยภาษาไทยได้ในสถานการณ์ภายนอกชั้นเรียนได้ในที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ การสนทนาทักทายภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง

Abstract

Learning management is the capacity to design strategies that teachers can use to achieve learning outcomes for their students. Learning can be categorized under the cognitive domain (learning behaviors concerning intellectual ability), the psychomotor domain (learning behaviors concerning working ability), and the affective domain (learning behaviors concerning mental ability). Learning management for Thai students as a second language differs from that for Thais as the first language. First language learning comprises active learning by imitating people close to the learner in the environment, before actual study to school to learn more about the language, while second language learning is usually passive through formed instruction, teaching and explanation. The main objective of learning Thai as a second language is usually to communicate with Thai native speakers. It is necessary for the teacher to design the scope of the lesson plans for learners to achieve particular communicative abilities. Learning management can start by teaching simple conversations that provide opportunities for learners to immediately use phrases and sentences in class. For example, a lesson on greetings or Swatdi Khunkhru, with simulations and role-plays offers experiential learning that provides students with practical experience in using the Thai language, and enables them to use the language during extracurricular activities.

Keywords: Experiential Learning, Greetings, Thai as a Second Language

บทนำ

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองในปัจจุบันมักปรากฏในรูปแบบผู้เรียนชาวต่างชาติว่าจ้างให้ชาวไทยทั่วไปเป็นผู้สอน การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองสำหรับชาวต่างชาติในสถาบันการสอนภาษา และการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองสำหรับชาวต่างชาติในโรงเรียนเอกชนในระบบประเภทยานาชาติ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้แตกต่างกัน ดังที่มีการกล่าวถึงสภาพการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ในผลงานวิจัยเรื่อง “การสอนภาษาไทยให้แก่ นักศึกษาชาวจีน: สภาพ ปัญหา และแนวทางการแก้ไข” (สุรีย์วรรณ เสถียรสุคนธ์, 2544) ว่าในมุมมองของผู้สอนพบว่ามี 2 รูปแบบ ได้แก่ หลักสูตรระยะสั้น 4-6 หรือ 8-16 สัปดาห์ และหลักสูตรระยะยาว 1-2 ปี อย่างไรก็ตาม หากผู้สอนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองไม่ว่าในรูปแบบใด ย่อมทำให้ผู้เรียนชาวต่างชาติเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและมีคุณค่า คือ รู้เข้าใจ นำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและสัมฤทธิ์ผล และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

จากกรณีที่การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองสำหรับชาวต่างชาติแตกต่างจากการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาแรกแก่ชาวไทย ดังที่กล่าวไปข้างต้น เนื่องจากการเรียนรู้ภาษาที่สองของบุคคลไม่ได้เกิดจากประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมที่ค่อย ๆ ซึมซับตั้งแต่เยาว์วัย จึงต้องใช้ความพยายามมากกว่าการเรียนรู้ภาษาแรก กล่าวคือ ผู้ใช้ภาษาในวัยเด็กจะได้ภาษาแรกพูดได้อย่างคล่องแคล่ว แม้จะยังไม่รู้ภาษาเขียน เนื่องจากเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียนจะได้ภาษามาด้วยการเรียนรู้จากประสบการณ์ และเลียนแบบจากบุคคลใกล้ชิด รู้จักปรับของใหม่ให้เข้ากับสิ่งที่มีอยู่เดิม พัฒนาจนถึงสัญลักษณ์ (Symbolization) มีจินตนาการของตนเอง แล้วจึงจะเริ่มไปโรงเรียนในราวอายุ 4-5 ปี (นิสา ศักดิ์เดชะยนต์ ยุพา ส่งศิริ และใจเอื้อ บุรณะสมบัติ, 2526, น. 100) ผู้สอนจึงต้องวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดวิธี

จัดการเรียนรู้ และเลือกเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม อันนำไปสู่วัตถุประสงค์
ปลายทางของผู้เรียนชาวต่างชาติซึ่งก็คือสามารถสนทนาด้วยภาษาไทยได้

การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนชาวต่างชาติเกิดการเรียนรู้ ประสบการณ์ และ
สามารถนำความรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองไปใช้สนทนาในชีวิตประจำวันได้
ทำได้หลากหลายรูปแบบ เช่น การฝึกปฏิบัติ การใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน
การศึกษาดูงานตัวอย่าง ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่าง
สถานการณ์จำลอง และบทบาทสมมติ เป็นการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์
ที่เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง หากผู้สอนสามารถประยุกต์กระบวนการเรียน
และวิธีการเรียนเข้ากันได้แล้ว จะช่วยให้ผู้เรียนชาวต่างชาติเชื่อมโยงสิ่งที่เรียน
เข้ากับชีวิตจริง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย และช่วยให้เกิดการประสานกลมกลืน
ระหว่างประสบการณ์และวิถีคิดของผู้เรียนชาวต่างชาติ กระทั่งเกิดเป็นแนวคิด
ของตนเองได้ (เวชอุทธิ อังกะษัทรขจร, 2552, น. 1)

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองที่ส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมโยง
ระหว่างบทเรียนที่เป็นองค์ความรู้ในชั้นเรียนกับสถานการณ์อันเป็นประสบการณ์
ที่ผู้เรียนชาวต่างชาติเกิดการเรียนรู้ได้ทันที มีความหมาย และยั่งยืน เช่น การออกแบบ

การจัดการเรียนรู้บทเรียนการสนทนาทักทายเรื่อง “สวัสดีคุณครู”
ซึ่งผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนและวิธีการเรียน
ให้หลากหลาย ได้แก่ การใช้กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง และบทบาทสมมติ
ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนชาวต่างชาติ
มีประสบการณ์การใช้ภาษาไทย และสามารถสนทนาทักทายด้วยภาษาไทยได้
ในสถานการณ์ภายนอกชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้บทเรียนการสนทนาทักทาย
ด้วยภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง เรื่อง “สวัสดีคุณครู” สะท้อนให้เห็นพฤติกรรม
ของผู้เรียนชาวต่างชาติได้รอบด้านทั้งด้านความรู้ คำศัพท์หมวดที่เกี่ยวเนื่อง
กับการสนทนาทักทายในภาษาไทยซึ่งเป็นพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย (Cognitive
domain) การสนทนาทักทายด้วยภาษาไทยซึ่งเป็นพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย
(Psychomotor domain) รวมถึงเจตคติที่มีต่อการเรียนรู้ภาษาไทยซึ่งเป็นพฤติกรรม

ด้านจิตพิสัย (Affective domain) พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ดังกล่าว ยังนำไปสู่การกำหนดวิธีวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ได้อีกด้วย

1. ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้การสนทนาทักทาย “สวัสดีคุณครู” ด้วยภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองแบบเน้นประสบการณ์

การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential instruction) เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner centered) มุ่งให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ ศักยภาพ และความสามารถที่จะพัฒนาตนเอง ไปสู่ความสำเร็จได้ (วัฒนาพร ระวังบุทกซ์, 2542, น. 4) บทเรียนจึงมีความสำคัญ และมีความหมายต่อการเรียนรู้ ปัจจัยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ ที่ต้องนำมาพิจารณาประกอบด้วยเนื้อหาของบทเรียน ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน และความต้องการของผู้เรียน การเรียนรู้ที่สำคัญและมีความหมายจึงขึ้นกับเนื้อหาของบทเรียน และกระบวนการเรียนหรือวิธีการเรียน (วัฒนาพร ระวังบุทกซ์, 2542, น. 6)

การเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองของผู้เรียนชาวต่างชาติ โดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์จะบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียน ซึ่งก็คือผู้เรียนชาวต่างชาติสามารถสนทนาสื่อสารกับสมาชิกของสังคมเจ้าของภาษานั้นได้ หากผู้เรียนชาวต่างชาติให้ความร่วมมือโดยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนชาวต่างชาติจะสนุกและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง เมื่อมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับผู้สอน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างผู้เรียนชาวต่างชาติคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน โดยมีผู้สอนสนับสนุนจัดเตรียมสื่อหรืออุปกรณ์การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบทเรียน และผู้เรียนชาวต่างชาติ (วัฒนาพร ระวังบุทกซ์, 2542, น. 6) และเมื่อผู้เรียนชาวต่างชาติสามารถนำองค์ความรู้ของบทเรียนไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ถือว่าผู้สอนจัดการเรียนรู้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งมีความหมายแก่ผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้การสนทนาทักทายด้วยภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองเรื่อง “สวัสดีคุณครู” เป็นการออกแบบให้ผู้เรียนชาวต่างชาติมีประสบการณ์ตรง

สัมพันธ์กับธรรมชาติของผู้เรียนที่ยังไม่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับภาษาไทย ประกอบกับสิ่งแวดล้อมที่ผู้เรียนชาวต่างชาติประสบอยู่ในชั้นเรียนขณะนั้น คือ บรรยากาศของวัฒนธรรมการทักทายแบบไทย ด้วยวิธีการกล่าวถ้อยคำ “สวัสดี” พร้อมกับพนมมือและก้มศีรษะให้จรดปลายนิ้วมือ

ผู้สอนควรออกเสียงถ้อยคำ “สวัสดี” ให้ผู้เรียนชาวต่างชาติฟัง พร้อมกับพนมมือและก้มศีรษะให้จรดปลายนิ้วมือให้ผู้เรียนชาวต่างชาติดู จากนั้นจึงให้ผู้เรียนชาวต่างชาติออกเสียงและแสดงอิริยาบถตามผู้สอน กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว ถือเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนชาวต่างชาติได้มีส่วนร่วม ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ และจัดเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนชาวต่างชาติ ร่วมกิจกรรมได้ทั่วถึงโดยมีบทบาทเป็นผู้กระทำ ทำให้เกิดความพร้อมและกระตือรือร้นที่จะเรียนอย่างมีชีวิตชีวา เนื่องจากได้เคลื่อนไหวเป็นระยะ การออกเสียง และกระทำตามผู้สอนไม่ง่ายและไม่ยากจนเกินไป ส่งผลต่ออารมณ์และความรู้สึกของผู้เรียนชาวต่างชาติที่เคยพบหรือมีประสบการณ์ที่เจ้าของภาษาในสังคมไทย เคยกระทำการทักทายดังกล่าวให้เห็นนอกชั้นเรียน ทำให้ผู้เรียนชาวต่างชาติได้เรียนรู้ จากบุคคลและสังคมแวดล้อมนอกชั้นเรียนได้ บทเรียนการสอนทักทายด้วยภาษาไทย ในฐานะภาษาที่สองเรื่อง “สวัสดีคุณครู” จึงเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย เนื่องจากเกี่ยวข้องกับชีวิตและประสบการณ์ของผู้เรียนชาวต่างชาติอย่างแท้จริง (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2542, น. 10) การจัดการเรียนรู้การสอนทักทายด้วยภาษาไทย ในฐานะภาษาที่สองเรื่อง “สวัสดีคุณครู” ด้วยวิธีดังกล่าวถือเป็นการจัดการเรียนรู้ แบบสถานการณ์จำลอง (Simulation) ตามขอบเขตของการจัดการเรียนรู้ แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Instruction) (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2542, น. 33) กล่าวคือ จำลองหรือสร้างเสริมให้สถานการณ์ในชั้นเรียนให้เป็นบรรยากาศ การพบปะและสนทนาทักทายกัน โดยให้ผู้เรียนชาวต่างชาติมีปฏิริยาโต้ตอบกัน เพื่อได้มีโอกาสทดลองแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านการใช้ภาษา และกิริยา อันก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

2. การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนชาวต่างชาติรู้จักการกล่าวทักทาย “สวัสดีคุณครู” ตามแบบวัฒนธรรมไทย

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองสำหรับชาวต่างชาติแตกต่างจากการเรียนรู้ภาษาแรก กล่าวคือ การเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองเป็นการเรียนรู้แบบการรับข้อมูลจากผู้สอน (Passive) กล่าวคือ ผู้สอนมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนชาวต่างชาติรู้จักคำศัพท์ภาษาไทยโดยใช้แนวคิดทฤษฎี Brain-Based Learning (BBL) ช่วย โดยผู้สอนออกเสียงคำศัพท์พร้อมอธิบายความหมายคำศัพท์เป็นภาษาอังกฤษ โดยใช้เว็บไซต์ Google ค้นหาข้อมูลและแสดงรูปภาพของสิ่งนั้น เนื่องจากสมองของผู้เรียนจะทำงานได้ดีเมื่อส่วนรับเสียงกับสมองส่วนรับภาพทำงานประสานกัน (Cross-modal matching) สมองของผู้เรียนจะนำเอาเสียงที่ได้ยินเชื่อมโยงกับภาพ (Cross-modal matching) นับเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ภาษา และเป็นกระบวนการการเรียนรู้ที่ดีที่สุดในการทำ ความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ (พรพิไล เลิศวิชา, 2557, น. 29)

จากนั้น ผู้สอนต้องให้ผู้เรียนชาวต่างชาติออกเสียงคำศัพท์นั้นตามซ้ำ ๆ และเสริมแรงด้วยการชมเชยเมื่อผู้เรียนชาวต่างชาติออกเสียงตามได้ดี ตามแนวคิดของการได้ภาษาแรกของทฤษฎีโครงสร้าง ที่ว่ามนุษย์เรียนภาษาแรกจากการพูดซ้ำ ทำซ้ำและการได้รางวัล (Stimulus-response) (นิสา ศักดิ์เดชยนต์, युพา ส่งศิริ และใจเอื้อ บุรณะสมบัติ, 2526, น. 100)

ต่อมาผู้สอนจึงเริ่มนำคำศัพท์ที่ผู้เรียนชาวต่างชาติรู้จักมาเรียบเรียงเป็นบทสนทนา สำหรับฝึกสนทนาโต้ตอบตามผลัดของการสนทนาที่เหมาะสม พร้อมกับอธิบายเน้นย้ำความหมายและหน้าที่ของคำศัพท์ที่ผู้สอนเรียบเรียงขึ้นเพื่อผู้เรียนจะได้ทราบระบบโครงสร้างทางไวยากรณ์ของภาษาไทย และเกิดการเปรียบเทียบกับระบบโครงสร้างไวยากรณ์ของตนเอง เพื่อเริ่มสร้างกฎทางภาษาอย่างง่ายได้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ภาษาไทยด้วยวิธีดังกล่าวจะสัมฤทธิ์ผลก็ต่อเมื่อผู้เรียนชาวต่างชาติได้ทดลองสนทนา และเมื่อพบว่าตนใช้โครงสร้างทางไวยากรณ์ภาษาไทยผิด ก็จะได้รับข้อมูลใหม่แล้วทิ้งข้อมูลเก่าไปเรื่อย ๆ กระทั่งใช้ได้ถูกต้อง

แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการได้ภาษาของทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรตที่ว่าภาษาของมนุษย์ได้จากสัญชาตญาณ (Language acquisition device) (นิสา คักดีเดชยนต์ ยุพา ส่งศิริ และใจเอื้อ บุรณะสมบัติ, 2526, น. 100)

เนื่องจากวัฒนธรรมไทยถือความอาวุโสเป็นส่วนหนึ่งในการเลือกใช้ระดับภาษา บุคคลที่อายุน้อยกว่าควรกล่าวสวัสดิและพนมมือขึ้นไหว้บุคคลที่อายุมากกว่าขณะทักทาย ถ้อยคำสวัสดิและท่าพนมมือเมื่อกกล่าวถ้อยคำสวัสดิดังกล่าวเป็นวัฒนธรรมไทยที่ผู้สอนควรสอนผู้เรียนชาวต่างชาติอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นอัตลักษณ์ของชาวไทยและประเทศไทยที่ผู้เรียนชาวต่างชาติพบเห็นได้ทั่วไปและมีโอกาสได้ใช้เมื่อจำเป็นต้องติดต่อสื่อสารกับชาวไทยอย่างเป็นทางการ การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนให้ผู้เรียนชาวต่างชาติได้ใช้ภาษาไทยใกล้เคียงกับชีวิตจริง และมีโอกาสได้รับประสบการณ์จริงจากนอกห้องเรียน เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมายและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการสอนพูด กล่าวคือผู้สอนต้องสอนสิ่งที่ผู้เรียนสนใจเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ยิน และได้ฟัง ได้ร่วมสถานการณ์ ผู้เรียนต้องพูดได้ทันทีที่เรียนจบบทเรียนในสถานการณ์นอกชั้นเรียน (ทบวงมหาวิทยาลัย, กองวิเทศสัมพันธ์, 2544, น. 129 -130)

เบื้องต้นผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนรู้บทเรียนเรื่อง “สวัสดิคุณครู” โดยคำนึงถึงบริบทในชั้นเรียน ซึ่งมีทั้งผู้สอนและผู้เรียนชาวต่างชาติเป็นสมาชิกของห้องเรียนร่วมกัน แล้วนำเข้าสู่บทเรียนโดยเกริ่นให้ผู้เรียนชาวต่างชาติได้ทราบว่าคนไทยกล่าวสวัสดิเมื่อพบหน้าและทักทายกัน และถามไถ่สารทุกข์สุกดิบกันตามมารยาทอย่างไม่จริงจังนัก จากนั้นผู้สอนจึงให้ผู้เรียนชาวต่างชาติออกเสียงคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการสวัสดิเพื่อทักทายกัน ได้แก่ สวัสดิ คุณครู สบายดี ไหม ไม่ ค่ะ และครับ (พิชานัน เพ็งสี, 2553, น. 58) ซึ่งคำศัพท์ดังกล่าวจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจ จดจำ และเรียบเรียงคำศัพท์เหล่านั้นขึ้นเป็นประโยคสนทนาได้ในที่สุด ดังนี้

รูปภาพ
ที่สื่อความหมาย
“สวัสดี”

1. สวัสดี [sa – wat – dii] Hello!

รูปภาพ
ที่สื่อความหมาย
“คุณครู”

2. คุณครู [khun – khruu] teacher

รูปภาพ
ที่สื่อความหมาย
“สบายดี”

3. สบายดี [sa – baai – dii] fine

รูปภาพ
ที่สื่อความหมาย
“ไหม”

4. ไหม [mai] a question word

รูปภาพ
ที่สื่อความหมาย
“ไม่”

5. ไม่ [mai] no

รูปภาพ
ที่สื่อความหมาย
“คะ”

6. คะ [kha] polite ending word for women

รูปภาพ
ที่สื่อความหมาย
“ครับ”

7. ครับ [khrap] polite ending word for men

การสอนออกเสียงคำศัพท์ในบทเรียนข้างต้น ผู้สอนควรสอนออกเสียงที่ถูกต้องตามหลักการออกเสียง และให้ผู้เรียนชาวต่างชาติออกเสียงตามศักยภาพของตนเอง โดยไม่เน้นย้ำกระทั่งผู้เรียนละเอียด ทั้งยังเป็นการทำให้ผู้เรียนคนอื่นเสียเวลาและโอกาสในการพัฒนา (วีระพงศ์ มีสถาน, 2560, น. 13) และการออกเสียงนี้จะเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับการสอนสนทนาต่อไป (จอมขวัญ สุทธิพันธ์, 2562, น. 142) นอกจากนี้ ผู้สอนควรอธิบายความหมายคำศัพท์เป็นภาษาอังกฤษพร้อมให้เห็นรูปภาพ ซึ่งหมายรวมถึงรูปอักษรไทย รูปอักขระโรมันรูปแบบคาราโอเกะ (Karaoke) ด้วย โดยที่ไม่ต้องกังวลว่าอักษรไทยจะยากเกินไป และควรสอน รูปอักษรไทย เมื่อผู้เรียนพูดได้คล่องแคล่วแล้ว เนื่องจากสมองจะทำงานได้ดีเมื่อส่วนรับเสียงกับสมองส่วนรับภาพทำงานประสานกัน (Cross-modal matching) ตามทฤษฎี Brain-Based Learning (BBL) ที่ว่าสมองของผู้เรียนจะนำเอาเสียงที่ได้ยินเชื่อมโยงกับภาพ (Cross-modal matching) การรับรู้ได้จากประสาทสัมผัสดังกล่าว นับเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ภาษา และเป็นกระบวนการการเรียนรู้ที่ดีที่สุดในการทำ ความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ (พรพิไล เลิศวิชา, 2557, น. 29)

ผลของการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด BBL จึงเป็นเหตุที่ควรให้ผู้เรียนชาวต่างชาติได้เรียนรู้อักษรไทยควบคู่ไปกับการออกเสียง และยิ่งหากผู้เรียนเขียนภาษาไทยได้ จะยิ่งเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนจดจำได้มากกว่า การสอนออกเสียงเพียงอย่างเดียว หากผู้เรียนสามารถจดด้วยอักษรไทยอย่างง่ายได้ ยิ่งเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากการจดบันทึกด้วยอักษรโรมันระบบคาราโอเกะ หรือการจดบันทึกด้วยภาษาของตนเองนั้นยากที่จะหาอักษรได้ตรงตามเสียงในภาษาไทย (วีระพงษ์ มีสถาน, 2560, น. 14 - 15)

เมื่อผู้เรียนชาวต่างชาติเกิดการเรียนรู้และเข้าใจความหมายของคำศัพท์ของบทเรียนเรื่อง “สวัสดีคุณครู” แล้ว ผู้สอนจึงแสดงให้เห็นโครงสร้างของบทสนทนา

3. การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนชาวต่างชาติรู้จักโครงสร้างบทสนทนาในการกล่าวทักทาย “สวัสดีคุณครู” และการกล่าวทักทายบุคคลอื่น ๆ ในสังคมไทย

โครงสร้างของบทสนทนาโดยทั่วไปอยู่ในลักษณะ “ฉันทพูด-เธอพูด-ฉันทพูด-เธอพูด” ลักษณะผลัดกันพูด (Turn-taking) และมีโครงสร้างที่เป็นแบบแผนเกิดขึ้นในการสนทนาด้วย อย่างไรก็ตาม ในสถานการณ์การสนทนาจริงนอกจากการแลกเปลี่ยนผลัดกันพูด (Turn-exchange) แล้วยังอาจเกิดการพูดซ้อนเหลื่อม (Overlapping talk) กันได้ (สุจริตลักษณ์ ดีผดุง, 2552, น. 99 -101)

จากแนวความคิดการเปลี่ยนผลัดในการสนทนาดังกล่าว ผู้สอนควรอธิบายสิทธิการพูด (Floor) สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่ได้รับสิทธิในการพูด ซึ่งเรียกว่าได้ผลัด (Turn) และผู้เรียนชาวต่างชาติทุกคนที่ร่วมอยู่ในสถานการณ์การทักทาย “สวัสดีคุณครู” ก็สามารถได้สิทธิในการพูดทุกคน และสิทธิในการพูดทักทายนั้นไม่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้าว่าผู้เรียนชาวต่างชาติคนใดจะเป็นผู้มีสิทธิในแต่ละผลัด แต่การผลัดกันพูดจะดำเนินการอยู่ภายใต้ระบบการจัดการเฉพาะที่ (Local management system) ซึ่งเป็นแบบแผนที่รู้จักกันดีในบรรดาสมาชิกของกลุ่มสังคมนั้น ๆ ดังนั้น ผู้สอนในฐานะคนไทยจึงต้องอธิบายแบบแผนของการได้รับผลัด

การรักษาสิทธิในแต่ละผลัด และการยกผลัดให้ผู้อื่นเมื่อถึงจุดผลัดเปลี่ยนผู้พูด (Transitional relevance place – TRP) (สุจริตลักษณ์ ดีผดุง, 2552, น. 100)

ผู้สอนควรสอนการสนทนาทักทาย “สวัสดีคุณครู” เชื่อมโยงกลับไปยังแนวคิดการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนชาวต่างชาติรู้จักการกล่าวทักทาย “สวัสดีคุณครู” ตามแบบวัฒนธรรมไทยที่ว่า วัฒนธรรมไทยถือความอาวุโสเป็นส่วนหนึ่งในการเลือกใช้ระดับภาษา บุคคลที่อายุน้อยกว่าควรกล่าวสวัสดีและพนมมือขึ้นไหว้บุคคลที่อายุมากกว่าขณะทักทาย แล้วจึงนำเข้าสู่ประโยคในบทเรียนเรื่อง “สวัสดีคุณครู” ซึ่งมีทั้งสิ้น 5 ประโยค (พิชานันท์ เพ็งลี, 2553, น. 59) ได้แก่

ตารางที่ 1 ประโยคในบทเรียนเรื่อง “สวัสดีคุณครู”

1.	ผู้เรียนชาวต่างชาติ เพศชาย	“สวัสดีครับ คุณครู”	Good morning, teacher.	[sa-wat-dii- khrap] [khun-khruu]
2.	ผู้เรียนชาวต่างชาติ เพศหญิง	“สวัสดีค่ะ คุณครู”	Good morning, teacher.	[sa-wat-dii-kha] [khun-khruu]
3.	คุณครู (ผู้สอน) เพศหญิง	“สวัสดีค่ะ สบายดีไหมคะ”	Good morning! How are you?	[sa-wat-dii-kha] [sa-baai-dii- mai-kha]
4.	ผู้เรียนชาวต่างชาติ เพศชาย	“สบายดีครับ”	I’m fine.	[sa-baai-dii- kha]
5.	ผู้เรียนชาวต่างชาติ เพศหญิง	“สบายดีค่ะ”	I’m fine.	[sa-baai-dii- khrap]

หากผู้เรียนชาวต่างชาติและผู้สอนพูดต่อเนื่องกันตามลำดับ (Succession of speakers) ข้างต้น เป็นการสนทนาต่อเนื่องกันตามลำดับที่มีระบบและมีการเรียงลำดับก่อนหลังเรียกว่าระบบการผลัดกันพูด กล่าวคือ ในการสนทนาทักทาย “สวัสดีคุณครู” แต่ละครั้ง สิทธิในการพูด (Floor) จะเป็นของผู้เรียน

ชาวต่างชาติเพศชาย ผู้เรียนชาวต่างชาติเพศหญิง และคุณครู (ผู้สอน) เพศหญิง ที่ละคนสลับผลัดเปลี่ยนกันไปตามลำดับ (Turn-taking) ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้เกิดการพูดซ้อนเหลื่อมกัน (overlapping) และเพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างในการสนทนา (Gap) (สุจริตลักษณ์ ดีผดุง, 2552, น. 102)

อย่างไรก็ตาม ผู้สอนควรอธิบายผู้เรียนชาวต่างชาติเพิ่มเติมว่าการสนทนาทักทายในสถานการณ์จริง ผู้เรียนชาวต่างชาติไม่เพียงสนทนาภาษาไทยกับ “ครู” ตามบทเรียนเท่านั้น หากคู่สนทนาอาวุโสสูงกว่า อาวุโสเท่ากัน หรืออาวุโสน้อยกว่าอาจสลับประโยคสำหรับแต่ละผลัดในการสนทนาได้ ดังผลัดการสนทนาแบบที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลัดการสนทนาแบบที่ 1

1.	สมชาย	“สวัสดีครับ”	Good Morning!	[sa-wat-dii-khrap] [som-ying]
2.	สมหญิง	“สวัสดีค่ะ”	Good Morning!	[sa-wat-dii-kha] [som-chaai]
3.	สมชาย	“สบายดีไหมครับ”	How are you?	[sa-baai-dii-mai-khrap]
4.	สมหญิง	“สบายดีค่ะ”	I’m fine.	[sa-baai-dii-kha]
5.	สมหญิง	“ขอบคุณค่ะ”	Thank you.	[khorp-khun-kha]
6.	สมชาย	“ยินดีครับ”	You’re welcome.	[yin-dii-khrap]

ผลัดการสนทนาแบบที่ 1 เป็นบทสนทนาขนาดสั้น ไม่ยากเกินไปสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่จะทราบจุดผลัดเปลี่ยนการสนทนาที่เหมาะสม (Transition relevance) พร้อมทั้งสอนให้ผู้เรียนชาวต่างชาติกล่าว “ขอบคุณครับ/ค่ะ” “ยินดีครับ/ค่ะ” เพื่อแสดงความสุภาพต่อคู่สนทนา และอธิบายให้ผู้เรียนชาวต่างชาติได้ทราบว่า แม้สังคมไทยจะถือเรื่องอาวุโส แต่บทสนทนาดังกล่าว บุคคลใดจะเป็นผู้เริ่มผลัดในการสนทนามาก่อนก็ได้ เมื่อผู้เรียนชาวต่างชาติเข้าใจและสามารถสนทนาได้ตามผลัดการสนทนาแบบที่ 1 แล้ว ควรอธิบายโดยเชื่อมโยงเข้ากับธรรมชาติของการทักทายของสังคมไทยอย่างแท้จริง ดังผลัดการสนทนาแบบที่ 2

ตารางที่ 3 ผลัดการสนทนารูปแบบที่ 2

1.	สมชาย	“สวัสดีครับสมหญิง”	Good Morning, Somying.	[sa-wat-dii-khrap] [som-ying]
2.	สมหญิง	“สวัสดีค่ะสมชาย ทานข้าวหรือยังคะ”	Good Morning, Somchaai. Did you have lunch?	[sa-wat-dii-kha] [som-chaai] [thaan-khaaw-rue- yang-kha]
3.	สมชาย	“ทานแล้วครับ ขอบคุณครับ”	Yes, thank you.	[thaan-laew-khrap] [khorp-khun-khrap]
4.	สมหญิง	“ยินดีค่ะ”	You're welcome.	[yin-dii-kha]

ผลัดการสนทนารูปแบบที่ 2 นี้ ผู้สอนอธิบายผู้เรียนชาวต่างชาติได้ว่า สังคมไทยมักทักทายกันในชีวิตประจำวัน ด้วยการถามว่า “ทานข้าวหรือยัง” โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างบุคคลที่คุ้นเคยกัน และบางโอกาสอาจเป็นเพียงการทักทายโดยไม่ต้องการคำตอบ เช่น “จะไปไหน” “ไปไหนมา” หรือ “ทำอะไรอยู่” (สุจริตลักษณ์ ดีผดุง, 2552, น. 1)

เมื่อผู้เรียนชาวต่างชาติเข้าใจยิ่งขึ้น จึงจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ (Role-play) ตามขอบเขตของการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential instruction) (วัฒนาพร ระบุว่าทุกข์, 2542, น. 33) กล่าวคือ กำหนดบทบาทให้ผู้เรียนชาวต่างชาติสวมบทบาทเป็นบุคคลที่รู้จักกันพบเจอกันในสถานที่ต่าง ๆ และแสดงออกด้วยการสนทนาทักทายตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง วิธีการนี้ช่วยให้ผู้เรียนชาวต่างชาติมีโอกาสวิเคราะห์ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้ง ทั้งเป็นการเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้น่าสนใจและน่าติดตามอีกด้วย

4. บทสรุป

การจัดการเรียนรู้การสนทนาทักทายด้วยภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง เรื่อง “สวัสดีคุณครู” แบบเน้นประสบการณ์มุ่งเน้นให้ผู้เรียนชาวต่างชาติเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย กล่าวคือ สามารถนำพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย ซึ่งก็คือ ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์และบทสนทนาที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน “สวัสดีคุณครู” ไปสนทนาได้จริงในชีวิตประจำวัน พร้อมกับการมีความสุขในการเรียนรู้อันเป็น พฤติกรรมด้านจิตพิสัย

ดังนั้น นอกจากผู้สอนจะจัดการเรียนรู้และสังเกตการณ์พฤติกรรม ด้านทักษะพิสัยของผู้เรียนชาวต่างชาติภายในห้องเรียน โดยให้ผู้เรียนชาวต่างชาติ สลับคู่สนทนามากกว่าบุคคลละ 2 – 3 คู่แล้ว ก่อนเข้าสู่บทเรียนใหม่ในคาบต่อไป อาจใช้วิธีการทบทวนคำศัพท์และบทสนทนาจากบทเรียน “สวัสดีคุณครู” พร้อมกัน ให้ผู้เรียนชาวต่างชาติแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และอุปสรรคในการสนทนาทักทาย หลังจากที่ได้เรียนรู้บทเรียนดังกล่าว รวมถึงเปิดโอกาสให้ผู้เรียนชาวต่างชาติ ถามผู้สอน หากมีวัฒนธรรมการทักทายบางประการที่ผู้เรียนชาวต่างชาติไปประสบมา จัดเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential instruction) โดยใช้กรณีตัวอย่าง (Case study) (วัฒนาพร ระวังบุทุกข์, 2542, น. 33) ซึ่งเป็นวิธีการสร้างความเข้าใจ และฝึกฝนหาทางแก้ปัญหา ช่วยให้การจัดการเรียนรู้ ใกล้เคียงกับความจริงและเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายกับผู้เรียนชาวต่างชาติ การจัดการเรียนรู้ดังกล่าวเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยของผู้เรียน ชาวต่างชาติที่สามารถเชื่อมโยงเสียงของคำศัพท์และบทสนทนาจากบทเรียนได้ โดยเห็นภาพเป็นมโนทัศน์ของตนเอง จากการที่ครูเคยเปิดรูปภาพให้ดูจากการค้นหา จากเว็บไซต์ Google ส่งเสริมให้พฤติกรรมด้านทักษะพิสัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ของการจัดการเรียนรู้ ซึ่งไม่ได้หมายถึงพฤติกรรมสนทนาการทักทายเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงกิจกรรมยกมือขึ้นพนมเมื่อกล่าวทักทาย “สวัสดี” ตามแบบ วัฒนธรรมไทยอีกด้วย การเรียนรู้ดังกล่าวทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน กล่าวคือ นำไปสนทนาได้จริง และมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยในฐานะ ภาษาที่สองอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กองวิเทศสัมพันธ์ ทบวงมหาวิทยาลัย. (2544). การสัมมนาในระดับภูมิภาคว่าด้วย
การเรียนการสอนภาษาไทยในบริบทไทยศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัด
ทบวงมหาวิทยาลัย โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จอมขวัญ สุทธิพันธ์. (2562). การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่อง “นี่อะไร”
 สำหรับผู้เรียนชาวจีน ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
 ปีการศึกษา 2560-2561. ว.สหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร.
 2 (2), 130-143.
- นิสา คักดีเดชยนต์ ยูภา ส่งศิริ และใจเอื้อ บูรณะสมบัติ. (2526). ภาษาศาสตร์
 สำหรับครู. กรุงเทพฯ : อักษรไทย.
- พรพิไล เลิศวิชา. (2557). แผนการสอนภาษาไทยประถมศึกษาตอนต้น.
 เชียงใหม่ : ธารปัญญา.
- พิชานัน เพ็งลี. (2553). แบบเรียนสนทนาภาษาไทยสำหรับเด็กต่างชาติ
 ระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอน
 ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.
 (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : คอมพิวเตอร์กราฟฟิค.
- วีระพงศ์ มีสถาน. (2560). เอกสารประกอบการอบรมเทคนิคการสอนภาษาไทย
 ให้ชาวต่างชาติ รุ่นที่ 11. นครปฐม : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย
 มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เวชฤทธิ์ อังกะภัทรขจร. (2552, มิถุนายน – กันยายน). การจัดการเรียนรู้
 แบบบูรณาการ. ว.ศึกษาศาสตร์. 20 (3), 1-12.
- สุจริตลักษณ์ ดีผดุง. (2552). วัจนปฏิบัติศาสตร์เบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ :
 โรงพิมพ์สามลดา.
- สุรีย์วรรณ เสถียรสุคนธ์. (2554, มกราคม-มิถุนายน). การสอนภาษาไทยให้แก่นักศึกษา
 ชาวจีน: สภาพ ปัญหา และแนวทางการแก้ไข. ว.มนุษยศาสตร์. 18(1), 127-140.